

Jaarverslag Vogelwerkgroep Zoetermeer 2016

Doelstellingen vereniging:

- Het behoud en de verbetering van de vogelstand in Zoetermeer en omstreken.
- Het vergroten van de belangstelling voor- en de kennis der natuur.

1. Algemeen

1.1 Inleiding

Het jaar 2016 ging als vanouds goed van start met de gezamenlijke Nieuwjaarsbijeenkomst met IVN en KNNV.

Wat valt er verder te zeggen over 2016? Er is veel geteld, de lessen op de scholen zijn gegeven, er is veel overleg geweest met de gemeente over onder andere beheerszaken en biodiversiteit. Daarnaast is er vaak overleg geweest met het Kwaliteitsteam Buytenpark en Balij Windmolenvrij. Er zijn veel acties geweest om de Balij te beschermen tegen de beoogde windturbines, waarover in het betreffende hoofdstuk meer. De derde baan van SnowWorld is verlengd en in gebruik genomen. Tijdens de bouwwerkzaamheden moesten we het deel binnen de hekken overslaan bij de broedvogelinventarisatie van het Buytenpark.

De VWZ heeft meegedaan met de "Eurobirdwatch" en de "Nationale Vogelweek", die door Vogelbescherming Nederland worden gecoördineerd.

Er was een leuk aanbod van excursies en lezingen voor de leden. De gezamenlijke natuurlezing in het Stadhuis die nu de Annet de Jong lezing is genoemd, is voor de laatste keer in het bedrijfsrestaurant van het Stadhuis gehouden. Voor deze lezing wordt in 2017 een andere locatie gezocht, omdat het Stadhuis wordt verbouwd.

Het slechtvalkenpaar huist nog steeds op de toren. Het heeft zelfs een broedpoging gedaan, maar de eieren zijn op een totaal ongeschikte plek gelegd, waardoor het nest gedoemd was te mislukken.

Winfried maakt zich sterk voor dit paar, heeft zelfs voor een broedbak gezorgd en is aan het einde van het jaar nog in overleg met de gemeente en de projectontwikkelaar. De bovenste verdiepingen van de toren worden afgestoten door de gemeente om hier woningen van te maken. De plek van de slechtvalken moet worden veilig gesteld.

Over slechtvalken gesproken: er is een mooie nestkast geplaatst op de Heineken fabriek in Zoeterwoude dankzij tussenkomst van Lia Koomen, de Stadsvogeladviseur.

De oeverwaluw in het Buytenpark is een groot succes. Wandelaars en fietsers konden van nabij genieten van de vele oeverwaluwen. Van vee passanten kregen we positieve reacties.

De Praatpalen verschenen nog digitaal, maar we willen gaan voor een hernieuwde papieren uitgave, waarover later meer.

1.2 Bestuur

Het bestuur kwam zes keer bij elkaar. Arno van Berge Henegouwen is op de ALV in 2016 benoemd tot bestuurslid, met als extra aandachtspunt "website".

Bestuurssamenstelling:

Winfried van Meerendonk- bestuurslid sinds 1983, voorzitter, aftredend in 2018;

Hanneke Hoogvliet- bestuurslid sinds 2001, secretaris, aftredend in 2017;

Jos Raadschelders- bestuurslid sinds mei 2012, penningmeester, aftredend in 2020;

Jane Strous, jeugdzaken, aftredend in 2017;

Arno van Berge Henegouwen, website en jeugdzaken, aftredend in 2020.

1.3 Leden

Ontwikkeling ledenaantal:

In 2016 is het ledental met 3% achteruitgegaan.

In juni overleed de heer C. Korthals Altes. Hij is 21 jaar lid geweest.

	2016				
	1 januari	af	bij	mutatie	31 december
algemeen	113	6	5	-2	110
gezin	31	4	1	1	29
ere	3				3
totaal	147	10	6	-1	142

1.4 Materialenoverzicht

Er is een aantal kapotte verrekijkers vervangen door nieuwe voor de lessen op de scholen. Deze worden ook voor de cursus Vogelherkenning en publieksexcursies ingezet.

Verder zijn er geen mutaties.

2. Activiteiten

2.1 Excursies en thema-avonden voor leden

2.1.1. Excursies

De excursiewerkgroep wordt gevormd door de leden Fanny Fekkes, Wilma Noort, Nico Scholtes, Ferdi Sieben en Robert de Jong. Zij zorgden voor een mooi excursieaanbod. In de digitale Praatpaal werd verslag gedaan van diverse excursies. Deze gingen voor de zomer naar de AWD, het landje van Geijssel, het Leersumse Veld, de Groene Jonker en het Quakjeswater.

In juni was er een leuke boottocht door het Wormer- en Jisperveld, in juli heeft Piet Bol de fietsexcursie naar de Groenzoom begeleid. Dit is het nieuwe groengebied tussen Zoetermeer en Berkel en Rodenrijs dat zich ontwikkelt tot een verrassend leuk vogelrijk gebied.

In de tweede helft van het jaar volgden excursies naar de Blauwe Kamer, Solleveld, de Oeverlanden bij Strijensas, en Zeeland.

2.1.2. Thema-avonden

Naast de nieuwjaarsbijeenkomst met IVN en KNNV in de Weidemolen op 7 januari, de ALV in maart en de jaarlijks terugkerende Wijsvogelavond, zijn er nog 5 avonden met lezingen geweest. De thema's waren divers: een lezing over nestkasten door Leo Ballering in februari, vogelfotografie door Hans Overduin in april en over de grutto door Astrid Kant in mei. Na de zomer vertelde Marga van der Tol over haar vleermuisonderzoek in Zoetermeer en in oktober gaf boswachter Thomas van de Es een lezing over de Biesbosch. De thema-avonden werden georganiseerd door Jan Peeraer en Simon Post.

2.1.3 Annet de Jong lezing

Op 16 maart was in het bedrijfsrestaurant van het Stadhuis de jaarlijkse publiekslezing, georganiseerd door de gemeente, IVN, KNNV en VWZ. Deze jaarlijkse lezing over diverse natuurthema's is ter nagedachtenis aan haar naar Annet de Jong genoemd.

Het onderwerp was "Libellen". Albert Vliegthart van de Vlinderstichting heeft een lezing gegeven. Het rapport "Eerste Nederlandse Stedelijk Libellenreservaat" is op deze avond aangeboden aan wethouder Robin Paalvast en het hoogheemraadschap Schieland. Daarnaast hebben Henk Lubberding en Winfried van Meerendonk verteld over de resultaten van 3 jaar Libellenreservaat.

2.2 Excursies/lezingen/activiteiten op verzoek

2.2.1 Publieksexcursies

- **Benthuizerplas 30 januari (Armand en Jane).** Deze excursie is vanwege de weersomstandigheden niet doorgegaan.
- **Nationale Vogelweek 14-22 mei.** Op 14 mei hebben Arno en Jane met ondersteuning van Winfried en Hanneke een excursie in de Balij verzorgd voor 30 deelnemers.
- **Op zaterdag 17 september ging de publieksexcursie** naar het Westerpark. Tijdens de rondgang door het park werd speciaal gelet op overtrekkende en pleisterende trekvogels.

2.2.2 Stand

- De **'Dag van de Parken'** op 29 mei, op initiatief van IVN. Diverse groene organisaties werkten samen bij het Westpunt om er een informatieve dag van te maken. Leon van den Berg, Lipko bij de Leij en Caroline Visser hebben de stand van de VWZ bemand.

2.3 Jeugdactiviteiten

In februari 2016 startte de tweede serie vogellessen van het schooljaar 2015/2016 met als onderwerp "Roofvogels" voor het eerste gedeelte en "Kleurenpracht en vederdracht" voor het tweede gedeelte van het schooljaar.

Van 2 februari tot en met 22 maart en van 20 september tot en met 8 november 2016 hebben Arno van Berge Henegouwen, Arno Beijer en Jane Strous gedurende 13 dagen 20 groepen gedraaid variërend van groep 2 tot en met groep 8. We bezochten 16 verschillende scholen verspreid over alle wijken. In de donkere en koude maanden december en januari hielden we weer onze winterstop. Het aantal inschrijvingen is jammer genoeg afgenomen vergeleken met vorig jaar. Dat was onder andere te wijten aan het doelbewust terugdraaien van het aantal lessen dat we per dag geven. Drie lessen op één dag met vaak groepen van zo'n 30 leerlingen en ook nog tussendoor de hond uitlaten, gaf te veel stress. Ook het uitsluiten van de groepen 1 en 2 was er de oorzaak van dat er minder ingeroosterd werd door de scholen. De lessen verlopen als volgt: na een inleiding, steeds afwisselend gegeven door een van ons, is er een instructie over het gebruik van de kijkers. Daarna gaan we naar buiten en maken een wandeling van een uur door de buurt. Behalve aan vogels besteden we ook aandacht aan de natuurlijke omgeving en leggen uit, dat er een verband bestaat tussen begroeiing en vogelstand. Terug in de klas verzamelen we de namen van de waargenomen vogelsoorten. Daarbij gebruiken we foto's van leden van de Vogelwerkgroep. Na afloop laten we de PowerPoint achter op de pc van de leerkracht.

In dit leerjaar hebben we wederom te maken gekregen met versnelde uitval van de verrekijkers door het veelvuldige gebruik. Ook dit jaar schaften we weer 5 nieuwe kijkers aan. De kapotte kijkers hebben we ook nu weer gedoneerd voor een vogelproject in Afrika.

In dit verslagjaar ontwikkelden wij een vogelquiz voor de regenachtige dagen. We hebben deze maar één keer hoeven in te zetten met groot succes.

De lesbrief "Roofvogels" is door ons drieën ontwikkeld. Iedere leerling kreeg er na afloop een mee naar huis. Het nieuwe thema "Kleurenpracht en vederdracht" is door Arno Beijer als PowerPoint presentatie ontwikkeld en leende zich er niet voor om als lesbrief uit te geven.

Jaar	Aantal groepen	Aantal leerlingen	Onderwerp in de klas	Actualiteit
2014				
jan - feb	18	546	Klauwieren	Het jaar van de klauwier
okt – dec	10	247	Akkerlandvogels	Het jaar van de Patrijs
2015				
jan – apr	24	554	Akkerlandvogels	Het jaar van de patrijs

sep – nov 2016	16	340	Roofvogels	Geen
Jan-apr	11	258	Roofvogels	Geen
Sep-dec	12	288	Kleurenpracht en Vederdracht	Geen

2.4 Stadsvogeladviseur

Lia Koomen is actief als Stadsvogeladviseur. Zij heeft onder andere bemiddeld voor een slechtvalk nestkast bij de Heineken-fabriek in Zoeterwoude, waarbij ze de hulp van Winfried van Meerendonk en Martin Mollet heeft ingeroepen. Deze kast is aan het einde van 2016 geplaatst.

2.5 ARBO/EHBO/BHV

De ARBO en excursierichtlijnen zijn gehandhaafd.

Leon van den Berg heeft nascholing gevolgd, waarmee zijn EHBO-bevoegdheid geldig blijft. Hij is de BHV-er tijdens de thema-avonden.

2.6 Informatie leden

2.6.1 Praatpaal

In 2016 verschenen er 2 digitale Praatpalen onder redactie van Ria van Egmond en Leon van den Berg. Voor degenen die niet beschikken over email, werd de PP uitgedraaid. Verder werd er een print gestuurd naar relaties.

Er is gesproken over de voortgang van de Praatpaal binnen het bestuur en met de redactie. De éénmalige met het IVN gezamenlijke papieren uitgave is vorig jaar goed ontvangen. Arno van Berge Henegouwen heeft aangeboden om de redactie te voeren over een nieuwe, papieren uitgave met inhoudelijke stukken. Vooralsnog twee keer per jaar (april/mei en september/oktober). Daarnaast worden voor de actualiteit e-mails aan de leden gestuurd.

2.6.2 E-mail

Leden zijn via e-mail geïnformeerd over thema-avonden, excursies en andere zaken.

2.7 Publiciteit

2.7.1 Krant

Er zijn met vaste regelmaat door de voorzitter persberichten naar het AD, Streekblad en Zoetermeer Dichtbij verzonden met aankondigingen van activiteiten voor het Zoetermeerse publiek zoals publieksexcursies. Deze zijn vrijwel altijd geplaatst. Verder zijn er in het Streekblad informatieve stukjes verschenen in de rubriek "Groeten uit het Groen". Onze leden Arno van Berge Henegouwen en Winfried van Meerendonk hebben daar regelmatig aan bijgedragen.

2.7.2 Website

Arno van Berge Henegouwen heeft de website www.vwgzoetermeer.nl onderhouden.

2.8 Vogeltellingen/ projecten

2.8.1 Trekvogeltellingen

Marcel van der Tol heeft tellingen verricht vanaf de Telpost Buytenpark. Hiervan is verslag gedaan op www.trektellen.nl.

2.8.2 Euro Birdwatch

Op zaterdag 3 oktober heeft de VWZ weer meegedaan aan de Euro Birdwatch van Vogelbescherming Nederland met de trektelpost. Ondanks mooie aandacht in de pers bleef het aantal bezoekers beneden onze verwachting.

2.8.3 Broedvogelinventarisatie

- Balij. Jan Peeraer heeft i.s.m. een lid van de vogelwacht Delft e.o. voor het achtste achtereenvolgende jaar de Scheg geteld volgens de Sovon BMP methode.
- Buytenpark. Dit is geïnventariseerd volgens de Sovon BMP methode door Rob Bolle, Dick van Asperen, Arno van Berge Henegouwen, Jane Strous, Winfried van Meerendonk, Renate Kramer, Maarten Koster en Hanneke Hoogvliet.

2.8.4 Kolonievogeltellingen (broedvogelparen)

Blauwe reiger

Marcel van der Tol heeft de telgegevens van de Plas van Wiegel (Gelderswoudse Plas), Plas van Poot en de Floraplas ingevoerd.

Aalscholver

Kolonies in de Gelderswoudse Plas en de Plas van Poot zijn geteld door Marcel van der Tol.

Kokmeeuw

De broedkolonie kokmeeuw op de Benthuiserplas is geteld door Marcel van der Tol en Arno van Berge Henegouwen.

Oeverwaluw

Onderhoud: 19 maart 2016 waren we met 6 vrijwilligers, een fotograaf en de man van de koffie snel klaar met het broedklaar maken van de nestopeningen in Oosterheem. Er was door het zeer matige broedsucces van 2015 weinig op te vullen. Een week later, op 25 maart, konden we de kleinere wand in het Buytenpark ruimschoots met zijn vijven aan.

Tellingen: niet zo veel onderhoud dus dit jaar, maar des te lastiger het monitoren later in het broedseizoen. Jos Raadschelders en Marja Kreike worstelden in Oosterheem met weinig vliegbewegingen door het aanhoudende slechte weer en het verder weg foerageren. Er waren 76 gangen gegraven, waar na twee moeizame inventarisatiebezoeken 47 gebruikte nesten genoteerd konden worden.

In het Buytenpark had men door de hoge begroeiing slecht zicht op de nestopeningen. Op twee verschillende dagen hebben Jos, Simon en Winfried hoog opgroeiend groen verwijderd. De gemeente heeft ook twee keer opgaand groen verwijderd.

Rob Bolle en Dick van Asperen meldden na een aantal inventarisatieronde 66 nesten. Er is in het Buytenpark dus goed gebruik gemaakt van de wand.

Metingen: In Oosterheem heeft Jos heeft besloten na het broedseizoen dieptepeilingen te doen. Van de zeker gebruikte nesten (in- en uitvliegen van ouders) varieerden de dieptes van 25 tot 135 cm. Van de overige gaten (al dan niet gebruikt) bleken de dieptes 15 tot 150 cm. Opmerkelijke verschillen!!

Diversen: Bij de wand in het Buytenpark is door de gemeente een bord geplaatst om mensen weg te houden bij de nestgangen.

Gierzwaluw

Dick Storm inventariseert gierzwaluwen in Zoetermeer. In 2016 heeft hij de wijken Palenstein, Dorp, Stadscentrum en Driemanspolder geïnventariseerd, en broedgevallen op een kaart ingetekend:

<https://www.google.com/maps/d/edit?mid=z8Uh0KkqMuMk.kfdwW9H4AVn0&usp=sharing>

Hij heeft een verslag geschreven in de laatste Praatpaal van 2016.

2.8.5 Slaaplaatsstelling grote zilverreiger en aalscholver

Er zijn twee Sovon-tellingen verricht bij de Gelderswoudse plas door Winfried van Meerendonk en Hanneke Hoogvliet.

2.8.6 Winter/watervogeltellingen

Henk de Hoog, Ton Harteveld en Simon Post hebben in 2016 zes keer de " Midwinter- en Watervogeltelling in de Drooggemaakte Grote Polder uitgevoerd.

Jos Raadschelders en Marja Kreike hebben 5 keer de watervogeltelling in het Noordelijk Plassengebied gedaan.

2.8.7 MUS-telling

In alle 16 postcodes in Zoetermeer worden door 1, 2 of 3 tellers de stadsvogels geïnventariseerd. Ieder stuurt zelf zijn telgegevens door naar Sovon. Er is in 2016 flink geteld. In al die postcodes zijn 45 stadstellingen ingevoerd. Alle wijken zijn geteld. Een prachtig resultaat.

Jaarlijks vinden er verschuivingen of mutaties plaats in de tellerslijst. Raymond Natte, Marcel van der Tol, Kees en Els Luijkx zijn eraf, Waldo van Zuylen is toegevoegd.

De vaste tellers zijn nu: Derek Burden en Ria van Egmond, Hanneke Hoogvliet en Winfried van Meerendonk, Marja Kreike en Jos Raadschelders (samen 2 gebieden), Lia Koomen, Arno van Berge Henegouwen (2 gebieden), Jane en Ronald Strous, Jaap Hortensius,

Inge Vos, Willemke Marinus, Johan Idema, Peter Boymans, Rob Bolle en Dick van Asperen (met zijn drietjes 2 gebieden), Piet van Wijgerden en Herman van Zoelen (2 gebieden).

Postcode 2719 wordt door iemand van buiten VWZ geteld.

De naam van deze teller is bij het bestuur bekend.

2.8.8 Vogelvoorzieningen Oosterheem, vogelrotonde Thomas Morelaan-Martin Luther Kinglaan, huiszwaluwtil

Begin 2016 is er gesnoeid op de vogelrotonde en konden de kastjes worden schoongemaakt.

3. Externe betrekkingen

3.1 Samenwerking andere verenigingen

3.1.1 Stichting Kwaliteitsteam Buytenpark (KB) www.kwaliteitsteambuytenpark.nl

De VWZ neemt deel aan het KB. Bestuursleden Winfried en Hanneke wonen de vergaderingen bij en adviseren het KB over de natuuraangelegenheden. Het leeuwendeel van het werk voor het KB wordt verzet door 2^e secretaris Raymond Timmermans, een bewoner van Buytenwegh, en Leon van den Berg, voorzitter en 1ste secretaris. Degenen die zich als sympathisant van het KB hebben aangemeld, krijgen regelmatig verslagen toegestuurd.

Het KB heeft de procedure bij de Raad van State verloren. SnowWorld mocht bouwen en heeft inmiddels de 4^e baan verlengd en in gebruik genomen. Het KB volgt de ontwikkelingen in het Buytenpark, en heeft vragen gesteld over de evenementen in het park.

3.1.2 Balij Windmolenvrij www.balij-windmolen-vrij.nl

De VWZ heeft nauw contact gehad met deze belangengroep van omwonenden en andere tegenstanders van de plannen voor windturbines in de Balij. De VWZ heeft zitting genomen in de opgerichte Klankbordgroep, overleg gehad met de ecooloog van onderzoeksbureau Pondera en ingesproken in de Provinciale Staten. Jane Strous is contactpersoon namens de VWZ.

3.2 Gemeente Zoetermeer

3.2.1 Overleg team Groen Spelen en Leren (voorheen team NME) met N&M-organisaties

Hanneke Hoogvliet heeft als secretaris dit overleg bijgewoond. Hierbij komen beheerszaken van de ruimte in wijkpost Meerzicht en gezamenlijke activiteiten en educatieve zaken aan bod. Daarnaast komen ook andere zaken aan de orde als beheer van parken/recreatiegebieden.

3.2.2 Beheer en onderhoud

Winfried van Meerendonk neemt deel aan het "maai- en snoei-beheer"- overleg met de gemeente, samen met vertegenwoordigers van IVN en KNNV.

In 2016 werd 2x per jaar een vooroverleg tussen de vertegenwoordigers van de natuurverenigingen en 2x overleg met de Gemeente gevoerd over het maai- en snoei-beheer.

Maaien en snoeien is maatwerk en dat lukt de ene keer beter dan de andere keer. Duidelijk is dat kostenbesparend moet worden gewerkt en dat gaat nog wel eens te rigoureuus. Waar mogelijk leggen we de vinger op de zere plek om betere omstandigheden te creëren. Een voorbeeld is het libellenreservaat waar nu 2 van de 4 piramides slechts één keer per jaar worden gemaaid om de insectenfauna op peil te houden. Volgend jaar wordt het beleid anders: de aannemer moet dan zelf bewijzen dat hij doet wat is afgesproken en hij krijgt daarbij ook nog de opdracht om de biodiversiteit te verhogen.

Bomen die nestdragend zijn worden zoveel mogelijk gespaard. De VWZ kan hier in bijdragen en bij de gemeente aangeven waar bepaalde broedplaatsen zijn zodat de informatie in GIS kan worden opgeslagen met coördinaten.

3.3 Staatsbosbeheer

Balij: Gebruikersplatform de Balij/Bieslandse Bos

De VWZ heeft weer een afvaardiging meer in het gebruikersoverleg. Jeanne Dictus heeft de plaats van Sinie de Jonge overgenomen.

3.4 Andere overlegstructuren

3.4.1 Zuid-Hollands Vogelaarsoverleg

Dit overleg vindt twee maal per jaar plaats. Er zijn naast Zuid-Hollandse VWG's ook vertegenwoordigers van Sovon en Vogelbescherming Nederland aanwezig. Er komen allerlei zaken aan de orde die bij VWG's spelen. Winfried van Meerendonk heeft de vergaderingen bijgewoond en de Zoetermeerse aangelegenheden ingebracht, waaronder de beoogde windturbines in de Balij.

4. Resultaten jaarplan 2016

- Jeugdactiviteiten: lessen aan scholen.
- Publieksexcursies.
- Vogelinventarisaties: MUS, watervogels, kolonievogels, gierzwaluwen, slaapplaatsen. BMP: Scheg-Balij en het Buytenpark.
- Inventarisatie vogelvoorzieningen Oosterheem.
- Onderhoud aan de twee oeverzwaluwwallen.
- Deelname Euro Birdwatch.
- Deelname Nationale Vogelweek.
- Deelname Westerparkdag.
- Deelname Kwaliteitsteam Buytenpark.
- Deelname Klankbordgroep Balij.
- Website-beheer.
- Praatpaal: 2x digitaal verschenen.
- Volgen en adviseren in het Groenbeleid van de gemeente Zoetermeer: via het gezamenlijke beheeroverleg met IVN, VWZ en gemeente ("Beheergroep") en via de stadsvogeladviseur.
- Voortgang samenwerking met andere verenigingen.

5. Jaarplan 2017

Ook in 2017 hebben we de hulp van de leden hard nodig!

Buiten de lopende, jaarlijks terugkomende activiteiten zoals de excursies, thema-avonden, advisering en deelname aan overlegstructuren willen we het volgende realiseren:

- Inventarisatie vogelvoorzieningen Oosterheem Stadsvogelproject (huismus, oeverzwaluw, huiszwaluwtil, gierzwaluw).
- Jaarlijks onderhoud van de twee kunstmatige oeverzwaluwwallen.
- Vogeltellingen: BMP, watervogeltellingen, MUS, kolonievogels, slaapplaatsen, gierzwaluwen.
- Deelname Eurobirdwatch.
- Bemensing trektelpost (vacature).
- Publieksexcursies.
- Deelname Westerparkdag.
- Cursus Vogelherkenning.
- Praatpaal 2x per jaar papieren uitgave.
- Digitale nieuwsbrief.
- Jeugdactiviteiten: lessen aan scholen.
- In gesprek blijven met de gemeente voor goed groenbeleid: Beheergroep en stadsvogeladviseur.
- Continueren deelname aan het Kwaliteitsteam Buytenpark.
- Continueren overleg met Balij Windmolenvrij.
- Informatieverstrekken via de website.
- Deelname aan de Nationale Vogelweek.